Concerten SA

Meslânzer kerk
Midsland (Terschelling)

28 juli 2022

Aanvang 16.00 uur

www.ihms.nl

Programma:
Vital Stahievitch, piano (Belarus)

Franz Schubert (1797-1828)	3 Moments Musicaux, D. 780 Moderato Andantino Allegro moderato
Frédéric Chopin (1810-1849)	Nocturne in cis, opus posthume Ballade nr. 1, opus 24

Aksana Stahievitch, piano (Belarus)
Vital Stahievitch, piano (Belarus)

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)	Sonate in D gr. t., opus KV 381 Allegro Andante Allegro molto
Franz Schubert	Fantasie in f kl. t. D. 940

Toelichting programma donderdag 28 juli 2022 Meslânzer kerk Midsland

Hoewel Frederic Chopin het aanzien van de negentiende-eeuwse pianomuziek drastisch veranderde, is Franz Schubert misschien wel de romantische musicus en componist bij uitstek. Chopin was een solist, zowel in zijn musiceren als in zijn componeren. Schubert was, net als Mozart eerder overigens, een gezelschapsmens, een man die gedijde bij vrienden, bij medemusici. Daarom is het ook niet zo verwonderlijk dat zijn Moments Musicaux klinken als intieme gedachten die hij met vrienden deelt. En is het niet verbazingwekkend dat hij, net als Mozart enkele meesterwerken schreef voor piano vierhandig. Vandaag staat het gezelschapsmens Schubert naast de einzelgänger Chopin en deelt Schubert in de tweede helft van het concert zijn liefde voor samen musiceren met Mozart.

De zes **Moments Musicaux** van Schubert zijn niet alleen zijn meest gespeelde werk voor piano solo, ze brengen ook het idee van de Schubertiade heel dichtbij. De Moments Musicaux, gepubliceerd in 1828 door uitgeverij Leidesdorf in Wenen, zijn niets anders dan intieme Lieder ohne Worte, liederen die je deelt met vrienden tijdens een genoeglijk samenzijn. Het zijn technisch geen ingewikkelde werken, ook destijds kon een gevorderde amateur deze stukken spelen, maar ze hebben ondertussen de diepgang van Schuberts meest emotionele liederen. Dat is meteen al duidelijk in de eerste drie Moments Musicaux die vandaag op het programma staan. Zo opent het eerste deel, Moderato, met een eenvoudig hoornsignaal dat dan weer lieflijk klinkt en dan weer onderhevig is aan abrupte en verontrustende variaties. De tweede van de reeks, Andantino, klinkt als een dagdroom van korte lyrische fragmenten die steeds onderbroken worden en dan weer opnieuw beginnen en het Allegro moderato laat Schubert even van zijn vrolijkste kant horen. Het werk werd separaat gepubliceerd als Air Russe vanwege het dansritme en de mineur toonsoort dat met Oost-Europa werd geassocieerd, maar in de aard is het stuk zo Weens als het maar zijn kan.

‘Niets is ergerlijker dan muziek zonder een verborgen betekenis’. In 1910 droeg Maurice Ravel een artikel bij aan de editie van *Le Courier musicale* die verscheen ter gelegenheid van de honderdste geboortedag van Frederic Chopin. Hij begon zijn artikel met bovenstaand citaat van Chopin. En dat deed Ravel niet zomaar. Voor Ravel was Chopin echt een componist voor musici die in staat waren de verborgen betekenis achter de noten te appreciëren. Chopin schreef immers niet zomaar dansen en andere werken voor het vermaak van de gemeenschap, zoals Schubert wel deed, Chopin transformeerde de dansen en vormen tot kunstwerken die veel verder gingen dan hun oorsprong. Zo is de prachtige **Nocturne nr. 20** die Chopin in 1830 voor zijn zuster schreef en die pas zesentwintig jaar na zijn dood in de openbaarheid kwam, volgens diezelfde Ravel een werk vol ‘harmonieën die ongebruikelijk zijn en misschien theoretisch gewoon fout, maar voor het muzikale oor passen ze altijd en staan ze precies op de juiste plaats.’
Op dezelfde wijze transformeerde Chopin de ballade, van oorsprong een literaire vorm, tot een zuiver muzikaal verhaal. Tussen 1831 en 1842 schreef hij vier ballades. Stuk voor stuk voorbeelden van een indrukwekkend samengaan van vormbeheersing en melodische zeggingskracht. Het idee voor de **Eerste Ballade in g op. 23** ontstond in 1831. De 21-jarige componist zat in Wenen en verlangde naar zijn geboorteland. Dat gevoel zou hij uitdrukken in deze ballade die hij uiteindelijk pas in 1835 in Parijs voltooide. Los daarvan is het vooral een vernieuwd werk dat qua vormschema en lyrische uitdrukking geen voorgangers kent.

Hoewel Wolfgang Amadeus Mozart al jong bijdroeg aan de volwassenwording van het pianoduo, was het voor hem geen compositorisch vraagstuk, maar vooral een sociaal evenement. In de tijd dat hij met zijn zus Nannerl als wonderkinderen door Europa toerde,

was het piano vierhandig spelen een mooie gelegenheid om gezamenlijk hun kunnen te tonen. Om diezelfde reden ontstond in 1772 Mozarts **Sonate in D KV 381**. Mozart voerde het werk samen met Nannerl uit in Parijs en Wenen. Mozartkenner Alfred Einstein omschreef het werk als een gereduceerde Italiaanse symfonie, maar dat doet het plezier in samenspel dat in het werk schuilt tekort. Wel is het een vrij orkestraal gedacht werk. Dat blijkt meteen al uit het eerste deel waarin Mozart verschillende texturen van donderende tutti-akkoorden, via melodie met begeleiding tot daverende unisono-fanfares benut. Ook in het Andante dat klinkt als een eenvoudig lied en de finale die nog het meest weg heeft van een scene uit een komische opera benut Mozart de mogelijkheden van vier handen op één piano optimaal.

Waar schrijven voor piano vierhandig voor Mozart nog pionierswerk was, vond Schubert het de gewoonste zaak van de wereld. Hij schreef gedurende zijn hele leven een omvangrijk oeuvre voor piano vierhandig bij elkaar. Ruim veertig composities zijn overgeleverd. Het hoogtepunt van deze werken ligt na 1823, de tijd dat Schuberts vrienden op regelmatige basis Schubertiades organiseerden en gezamenlijk musiceerden met Schubert en zijn muziek als stralend middelpunt.

De **Fantasie in f D 940** staat daarbij te boek als Schuberts absolute meesterwerk voor piano vierhandig. Schubert voltooide het werk in april 1828 en droeg het op aan de inmiddels tot gravin gebombardeerde Caroline Esterhazy, met wie hij in 1824 nog een zeer plezierige zomer beleefde op Slot Zsesliz van de Esterhazy's. Het werk werd na Schuberts dood in 1829 uitgegeven bij Diabelli als opus 103. Als er al liefde in het spel was, was het een onmogelijke, maar de tederheid van de thematiek van de Fantasie zegt genoeg over Schuberts gevoelens. In de Fantasie weet hij op nagenoeg perfecte wijze de muzikale schoonheid te vangen in een klassieke structuur van vier zonder onder breking in elkaar overgaande delen. De ademstokkende melodie aan het begin is het eerste thema van een heuse sonatevorm. Het wordt gecombineerd met een ruiger, assertiever thema. Dan volgt een Italiaans getint Largo, een scherzo en in het laatste deel keren de thema's van het begin weer terug weer terug en leidt een opwindend fugato tot een slot waarin de psychologisch ingestelde luisteraar ongetwijfeld de verwachting van een naderende dood hoort.

Paul Janssen

De muziekcarrière van de pianiste **Aksana Stahievitch** begon in Minsk (Belarus). In 2004 haalde zij haar Bachelor diploma aan de Nationale Muziekacademie bij Professor Zoya Kacharskaya. Aksana is een laureate van het Skrjabin Concours en internationale Nikolai Rubinstein pianoconcours in Parijs. Zij heeft ook de speciale prijs op het Internationale Rudolf Firkušny pianoconcours in Praag gekregen voor de beste uitvoering van Janáček's muziek.

Aksana Stahievitch studeerde in 2008 af aan de Masteropleiding van het Conservatorium van Amsterdam bij Håkon Austbø en Naum Grubert.
Behalve het solospel heeft Aksana ook een grote liefde voor en kamermuziek. Zij heeft optredens met meerdere ensembles, solisten en koren (zoals het Amsterdamse en Volendamse operakoor, het Voorhouts Kamerkoor) op diverse podia in Nederland. Zij vormt een vast pianoduo met haar man Vital Stahievitch en speelt in samenwerking met International Holland Music Sessions, Opera per Tutti, Stichting Muziek in Huis, Stichting MuBo (musical).

Haar interpretatie van de Jaargetijden van Pjotr Iljitsj Tsjaikovski vindt veel bijval van het publiek en is ook op CD opgenomen (N&K Music).

Pianist **Vital Stahievitch** studeerde te Minsk (Belarus) aan het Nationale Muziekcollege en aan de Nationale Muziekacademie bij Zoja Katsjarskaja. Vervolgens studeerde hij aan het Conservatorium van Amsterdam in Amsterdam bij Håkon Austbø cum laude af en studeerde bij Naum Grubert aan de Universiteit van Amsterdam. Op zijn zestiende won hij een prijs op de Internationale Stasys Vainiunas Pianowedstrijd in Vilnius (Litouwen 1996, tweede prijs). Verder was hij prijswinnaar van het Emmanuel Durlet Internationale Pianoconcours in Antwerpen en van het Europese Unie Pianoconcours Arcangelo Speranza in Taranto (Italië). Ook won hij een diploma's op het Internationale Pianoconcours "Minsk-2005", het Internationale Chopin Pianoconcours in Marianske Lazne (Tsjechië) en het YPF-pianoconcours te Amsterdam. Hij soleerde in steden in Belarus, met verschillende orkesten en kamerensembles. Hij trad verder op in Engeland, Duitsland, Frankrijk, Nederland, België, Mexico, Noorwegen, Griekenland, Rusland, Litouwen, Portugal en de Verenigde Staten. Van hem verschenen CD's met muziek van Schubert en van Prokofjev. Vital speelt ook graag werken van Belarussische componisten uit verschillende eeuwen.